

S huculy a Highlandy na Janově hoře se potkáte v téměř rodinné pohodě na horské boudě

EKOZEMĚDĚLCI V KRKONOŠÍCH *přírodě nic nedluží*

Podzim na ekofarmě Hucul na Janově hoře pomalu končil, již v polovině října, a sněhové přehánky se letos dostavily celkem svižně. Ještě za relativně dobrého počasí, jen s krátkými Krakonošovými deštíky, jsme se mohli seznámit s životem na horské farmě ve Vítkovicích v Krkonoších. Ing. Ivan Karbusický na horské farmě se stál, ubytováním a před rokem otevřenou restaurací pokračuje v tradici chovu huculských koní.

O huculech

Tento krkonošský chov je jedním ze čtyř větších českých chovů a má stále dobré výsledky. Strmé horské stráně by šlo asi jen těžko využít jinak. Tradice chovu je tu už poměrně dlouhá a brzy oslaví třicet let. Rodina Karbusických s dvěma dětmi tady působí od roku 1992, kdy si vzali chov do pronájmu

a o tři roky později koupili v privatizaci. V roce 1987 v srpnu byl farmě předán statut rozmnožovacího chovu huculského koně a v roce 1997 dostali certifikát bio. *"Pro nás nebylo těžké dosáhnout na certifikaci farmy. V podstatě děláme to, co vždycky - nehnojili jsme ani neošetřovali pastviny chemií,"* říká Ivan Karbusický.

Samozřejmě tento plemenný chov koní je hlavní hospodářskou činností na farmě, kde pracuje v sezóně až jedenáct zaměstnanců. Stádo koní - klisny a hříbata - se celoročně pase a pobývá venku. Jen plemenné hřebce mají umístěné ve stájích. Koně, kteří mají okolo 140 cm v kohoutku, se dobře hodí pro ježdění zejména pro děti a chovají se pro prodej. V současnosti mají ale stádo v minimálním počtu – 86 kusů – vzhledem k povinnému zatížení hektarů dobytčími jednotkami, takže je nemohli prodávat.

Jak se dál svěřil inženýr Karbusický, také prodej koní podléhá trochu módě. Na konci devadesátých let byl o huculy daleko větší zájem, než je třeba nyní. Děti, které začínaly s ježděním na menších koních na restituovaných pozemcích, chtějí už dál koně většího... Aby kůň mohl sloužit k výježdům musí prodělat výcvik a ve třech letech se může ucházet o nového majitele.

Ježdění a další zážitky

Atraktivní záležitostí pro veřejnost je nejen pozorování koní na pastvě, ale také projíždky. Skupiny dětí, mladistvých i dospělých vyjíždějí do okolního terénu s pořádaně s doprovodem. Na ježdění na

koních se těší také děti s nějakým tělesným hendykepem. I jim se tu mohou věnovat a hippoterapie si užily v poslední době například děti z Jedličkova ústavu v Liberci. Přijíždějí také třeba mateřská centra a další rodinky s dětmi.

Pro děti je tu vybudovaný skutečný ráj s originálními dřevěnými houpačkami a prolézačkami, vytvořenými studenty

sochařského ateliéru Michala Gabriela brněnského VUT, a také na ně čeká skupinka přítulných koz. Ovšem, jak si postěžoval Ivan Karbusický, *„Někteří návštěvníci kozy příliš krmí a není jim pak dobře... A děti, než si zvyknou, se také koz třeba bojí, když se k nim rozeběhnou.“*

Tato bohatá návštěvnost farmy vedla majitele k úvaze

Malé horské plemeno, pocházející z oblasti Karpatského oblouku, kde vznikalo dlouhodobým historickým vývojem na podkladě místních typů koní. Okolí Jasiny na Ukrajině se jmenuje Huculsko, odtud tedy název huculský kůň, dříve Zakarpatská Rus. Z chovu na Janově hoře pochází 8 plemenných hřebců 3 linie Gurgul a 5 linie Goral, 59 klisen zařazených do hlavní plemenné knihy 24 linie Goral, 20 linie Gurgul a 15 linie Oušor.

Křtiny hříbat

Projíždky dětí Jedličkova ústavu

Foto archiv farmy

26/05/2006

EKOZEMĚDĚLCI V KRKONOŠÍCH *přírodě nic nedluží*

rozšířit malý bufet na větší restauraci, která je otevřená denně a oslavuje roční výročí. Vypravili ji ve stylu selského stavení. Zařízení baru zapadá do prostředí roubené chalupy a stoly i židle nesou patinu let – byly zakoupeny ve starožitnostech a bazarech, ale opraveny, aby mohly sloužit dál. Interiér se líbil také časopisu o bydlení a také televizi pro natáčení kulinářského pořadu Kluci v akci. Občerstvit a najíst se mohou náhodní turisté stejně jako ubytované osoby v penzionu s 25 lůžky. V zimě doplňuje pobyt lyžování a slouží zde 300metrový vlek.

O Highlandech

Jako další atrakci mají na farmě malé stádo skotského náhorního skotu Highland. Výhružně třicíti rohy a dlouhá srst z nich dělá na první pohled nebezpečné zvíře. Pásli se ale celkem klidně, hned blízko cesty – snad aby jim nic neuniklo. Jen býk ve stádečku pečlivě hlídal, co se děje.

Stádo nabízí nejen pěkný námět pro fotografování, ale také poskytuje maso pro restauraci. Letos porážení dva býci ve váze kolem pět set kilo stačili pro strávníky na celé léto. Farmář při porážce spolupracuje s jatkami v ZD Roprachtice, ta nejsou bohužel certifikovaná pro biokvalitu, takže maso je v příslušné kvalitě, ale bez certifikátu. Chov je to celkem nenáročný, celoročně jsou zvířata venku a krávy se telí samy.

Tady se Karbusickému zdá, že je potřebné větší zapojení také poměrně nově vzniklého krkonošského střediska PRO-BIO do řešení potřeb a požadavků farmářů, aby se podařilo vybudovat například certifikovaná mini-jatka. Členské příspěvky by se měly umět daleko lépe zhodnotit. Dříve alespoň z nich byla hrazena certifikační kontrola.

Restaurace U hucula

Nová restaurace se může pochlubit, že většinu jídel, která nabízí, dokáže uvařit z biosurovin. Nejen vlastní ma-

so, ale i brambory mají v kvalitě bio, kupují biomouku a pečou vlastní chléb – s tradičním krkonošským kyselem to nemá chyb.u. Co však chybí, je blízký dodavatel biozeleniny pro grilované hovězí steaky s grilovanou zeleninou (takže východočeští ekofarmáři neváhejte – zákazník čeká). Kuchař je laskavý i k vegetariánům a různým dietám a umí vyhovět.

Jaký je den ekofarmáře na Janově hoře?

Trochu neúspěšně jsme se Ivana Karbusického na to zeptali. Ne, že by nevěděl, co má na práci, ale každý den je tu jiný a přináší jiné povinnosti a jiné problémy k řešení. Například kvůli naší návštěvě se musel vypravit do Jilemnice – autobus nám kvůli zpoždění vlaku ujel – a cestu musel

konat znovu pro děti do školy. V průběhu rozhovoru vyřizoval další obchodní záležitosti, zkontroloval průběh výjízdky s koňmi... V jiné dny se musí kontrolovat stav oplocení a pohyb zvířat na pastvině – zda některé neuteklo. "To se také stává, například při bouřkách. Dobré to je, když se jen zaběhnou do lesa, horší je řešit situaci s poškozeným majetkem..." podotýká k tomu farmář.

Podstatnou část dne zabere různá administrace – kolem restaurace, ubytování a výjízdek je dost nutná, nejen pro něj, ale i manželku. Rovněž kolem samotného ekohospodaření, také

zažívají mnoho různých kontrol. Aby mohl dostat brzy patřičné kompenzace hospodaření v horských podmínkách a v podmínkách chráněné krajinné oblasti, raději si zajel na úřadovnu SZIF osobně a souhlas k rozhodnutí o přidělení financí podepsal na místě.

Alespoň v tom mohl být spokojený. Protože, jak nám potvrdil, „bez dotací by hospodařit nešlo. Ani provoz penzionu a restaurace, či ježdění na koních nestačí náklady pokrýt. Protože se stane, že v jednom roce nevýjde ubytování a v druhém zase ježdění nebo prodej koní.“

Na 315 hektarech, které farma má, se nejen pase, ale sklízí se také seno, které má certifikát bio. Část pozemků jen sečou, a tady je také nelogičnost v nařízení, kdy se na sečených loukách nesmí dopásat. Předpisy se mají nově změnit, tak to snad bude rozumnější a bude se dařit pohodlně udržet květnaté horské louky.

Na farmě produkují také kvalitní kompost. Tady si Ing. Karbusický pochvaloval spolupráci s Ing. Květou Hejátkovou, která je specialistkou na kompostování. Bohužel s prodejem certifikovaného kompostu, kterého vyprodukuje na 30 tun ročně, jsou problémy. „Kompost bychom mohli dodávat na obnovu sjezdovek a rektifikace. Ovšem pro zákazníky je drahý. To si raději objednájí levnější, konvenční, do kterého se přidává ledacos. Kdyby alespoň ochranáři požadovali kompost vyrobený z místních zdrojů, pak bychom měli větší šanci uplatnit se s ním tady, v Krkonoších.“

Farma se chtěla zapojit též do nového projektu „ekozemědělci přírodě“, ale pro letošek se už „nevešli“. Krkonošská příroda je celkem dobře udržovaná a farma v tom jen pokračuje, ale zpešit je vždy co. O tom, že se to daří, svědčí také oblast s výskytem chráněného chrástala, a v jednom údolí, kde hospodaří v místech zaniklé vesnice, se vyskytují chráněné rostlinné druhy: prstnatec bezový nebo také lilie zlatohlavá a cibulkonosá, samozřejmě i další chráněné druhy. Jejich výskyt je vázaný na pastvu, bez ní by se na louce neobjevily.

Možná právě taková setkání – s plachým chrástalem nebo křehkou květinou na louce – osvěží unavené tělo i mysl od každodenní zátěže. Vždyť provoz je na farmě celoroční. A když tu turisté o víkendu odpočívají, farmář si volno zpravidla vzít nemůže.

Stádečko ekologicky chovaných koz si pořídili pro radost vlastní i radost malých návštěvníků. Rodinu tvoří jeden kozel Matěj, pět koziček a stádečko kůzlátek, dle roční úrodnosti. Mimo zimní měsíce skotačí v dětském hřišti, které postavili a průběžně udržují studenti fakulty figurativního sochařství z Vysokého učení technického v Brně.

TEXT a FOTO
Miroslava Vohralíková

Více o farmě viz: <http://www.hucul.cz>